MIEJSKI OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ
W LUBLIŃCU

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023

Lubliniec 2021

Spis treści

SPIS SKRÓTÓW 4
WSTĘP 5
UWARUNKOWANIA PRAWNE 6
DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY 6

Gmina Lubliniec w liczbach 6
Problem przestępczości i demoralizacji 7
Pomoc społeczna 8
Problem bezrobocia 10
Edukacja, czas wolny (kultura, rozrywka, sport) 11
Przemoc w rodzinie 13
Świadczenia wspierające funkcjonowanie rodzin 14
Pandemia koronawirusa COVID-19 16

REALIZACJA ZADAŃ GMINY LUBLNIEC W OPARCIU O USTAWĘ O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ 16

Wykonywanie władzy rodzicielskiej i piecza zastępcza. 16
Asystent rodziny 18

ANALIZA SWOT 20

CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA MIASTA LUBLIŃCA NA LATA 2021-2023 22

REALIZACJA PROGRAMU 24

Odbiorcy Gminnego Programu Wspierania Rodziny 24
Przewidywane efekty realizacji Programu 25
Źródła finansowania 25
Monitoring i ewaluacja 25

SPIS TABEL I WYKRESÓW 26

Spis skrótów:

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

PPPP – Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

KPP – Komenda Powiatowa Policji

SR – Sąd Rodzinny

KDR – Karta Dużej Rodziny

DŚR – Dział Pomocy Środowiskowej w MOPS Lubliniec

MDK – Miejski Dom Kultury

MPBP – Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna

PK – Punkt Konsultacyjny

UM – Urząd Miasta

NGO – organizacje pozarządowe

WSTĘP

Rodzina to od pokoleń podstawowa grupa społeczna. To ona należy do pierwszego środowiska dającego człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju, zaspokajania jego wielu potrzeb i wprowadzania go w świat wartości i norm społecznych. Dobrze funkcjonująca rodzina zaspokaja potrzeby dzieci, ponieważ środowisko rodzinne jest źródłem miłości i akceptacji. Współczesna rodzina boryka się z różnorodnymi problemami, którym nie zawsze jest w stanie sprostać. Wynika to z wielu przesłanek: wewnętrznych np. konflikty, bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm, przemoc, rozwody oraz zewnętrznych np. przemiany świadomościowe, kulturowe, rozwój społeczno-gospodarczy. Pogorszenie kondycji rodziny wpływa destrukcyjnie na funkcjonowanie nie tylko jednostki, ale również społeczeństwa. Rodzina dysfunkcyjna nie wypełnia swych zadań względem dzieci. Na pierwszym miejscu zaspokajane są potrzeby dorosłych, zaburzona jest więź emocjonalna między członkami rodziny. Ponieważ występujące problemy są bardzo złożone wymagają rozwiązań interdyscyplinarnych.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3-letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny.

Niniejszy Program został opracowany przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu w oparciu o pozyskane dane z instytucji gminnych działających na rzecz wsparcia rodzin. Program stanowi kompleksowe ujęcie systemu wspierania rodzin oraz prezentuje kierunki działań na rzecz pomocy rodzinom z Gminy Lubliniec.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Opracowanie Programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

1. Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019, poz. 2277 zpóźn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r., poz. 808 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2020 r., poz. 111 z późn. zm.).
8. Ustawa z 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. 2020, poz. 1348 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050).
10. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem" (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329).
11. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Lublińcu na lata 2021-2026.
12. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020.
13. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

2.1 Gmina Lubliniec w liczbach

Gmina Lubliniec leży w województwie śląskim. Jest miastem na prawach powiatu. Liczba mieszkańców Lublińca na dzień 31.12.2020 r. wynosiła 23190 mieszkańców, w tym 11216 (48,37 %) stanowili mężczyźni i 11974 (51, 63 %) kobiety. W grupie osób w wieku produkcyjnym znalazło się 54,15% kobiet i 60,01% mężczyzn. Z zebranych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest powolny, ale stały spadek liczby mieszkańców Lublińca. Jednak w ostatnim roku (2020) spadek ten był znacząco wyższy. W stosunku do 2019 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 284 osoby. Liczba ta bezspornie wynika min. z różnicy pomiędzy ilością zgonów (333), a liczbą urodzeń (197). Ponadto część mieszkańców Lublińca wyprowadziła się.

Częścią prawa rodzinnego jest prawo małżeńskie, które w Gminie Lubliniec prezentuje się następująco.

TABELA. 1. LICZBA ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW ORAZ LICZBA ROZWODÓW I SEPARACJI W GMINIE LUBLINIEC W OKRESIE 2018-2020

Rok	Liczba zawartych małżeństw	Liczba rozwodów	Liczba separacji
2018	153	53	0
2019	165	69	3
2020	105	44	2

Źródło: USC Lubliniec

Z analizy powyższych danych wynika, że w przeciągu ostatnich trzech lat znacząco spadła liczba zawartych małżeństw. Natomiast liczba rozwodów w 2020 roku spadła w porównaniu do poprzedniego roku. Prawdopodobnie na spadek rozwodów wpływ miała pandemia koronawirusa COVID-19 i związane z nią obostrzenia sanitarne, jak np. ograniczona działalność sądów.

2.2 Problem przestępczości i demoralizacji

Korzystając z danych Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu[1] powiat lubliniecki należy do bezpieczniejszych powiatów województwa śląskiego (26 miejsce, biorąc pod uwagę ilość przestępstw ogółem, 27 miejsce w kategorii ilości przestępstw kryminalnych i 29 w tzw. 7 kategoriach przestępstw szczególnie uciążliwych w stosunku do 32 jednostek w garnizonie śląskim).

W latach 2018 – 2020 liczba popełnionych przestępstw w Lublińcu była bardzo zróżnicowana. W 2018 roku było ich 464, natomiast w roku 2019 był znaczący wzrost do 1194, w roku 2020 był kolejny spadek w stosunku do roku poprzedniego do 547 popełnionych przestępstw w Lublińcu. W tych latach liczba popełnionych przestępstw przez nieletnich uległa znacznemu zmniejszeniu: od 15 w roku 2018, 7 w roku 2019 do 2 w roku 2020. Najczęściej popełniane przestępstwa przez nieletnich (13 – 17 lat) w tym okresie to groźby karalne, uporczywe nękanie, pobicie, kradzież, znęcanie nad rodziną, znieważenie funkcjonariusza publicznego oraz spowodowanie wypadku w komunikacji. Następstwem tego były środki wychowawcze w postaci nadzoru kuratora zastosowane przez Sąd Rejonowy w Lublińcu wobec nieletnich. W 2018 roku nadzór kuratora zastosowano wobec 12 nieletnich (w tym 8 spraw o demoralizację, a 4 o czyn karalny), w 2019 roku wobec 15 nieletnich (w tym 10 spraw o demoralizację i 5 o czyn karalny), a w 2020 roku wobec 10 nieletnich (w tym 9 spraw o demoralizację, a 1 o czyn karalny).

[1] http://bip.lubliniec.kpp.policja.gov.pl/015/stan-bezpieczenstwa/11964,Stan-bezpieczenstwa-na-terenie-powiatu-lublinieckiego.html z dnia 04.02.2021 r.

2.3 Pomoc społeczna

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej definiuje rodzinę, jako „osoby spokrewnione i niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące". W roku 2020 w sferze działań pomocy społecznej znalazło się 3,46% mieszkańców Lublińca.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą 480 rodzin, składających się z 802 osób. W 2020 roku usamodzielniło się 48 rodzin/osób, przede wszystkim ze względu na podjęcie zatrudnienia bądź otrzymanie świadczenia emerytalno–rentowego. Rodziny zarejestrowane w systemie pomocy społecznej tutejszego Ośrodka wymagają wsparcia na różnych płaszczyznach. Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są ze względu na trudne sytuacje rodzin i osób, których nie są oni w stanie przezwyciężyć wykorzystując własne zasoby i możliwości. Pomoc finansowa dla najuboższych mieszkańców miasta realizowana była przede wszystkim w formie zasiłków stałych oraz zasiłków okresowych, (tj. świadczeń wypłacanych z dotacji celowej z budżetu państwa), a także zasiłków celowych (tj. jednorazowych świadczeń przyznawanych na określony miesiąc, będących zadaniem własnym gminy). Ważnym wsparciem dla rodzin i osób potrzebujących była pomoc na zakup żywności lub dla uczniów posiłek w szkole w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu". Program umożliwiał udzielenie pomocy w następujących formach: gorący posiłek realizowany w placówkach szkolnych (57 uczniów) i przedszkolnych (43 dzieci przedszkolnych, 1 dziecko korzystające ze żłobka) oraz świadczenie pieniężne przeznaczone za zakup żywności (390 osoby). Kolejnym wsparciem dla rodzin z dziećmi jest pomoc uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej w formie stypendium i zasiłku szkolnego. Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Lublińca mają na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do nauki wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. W 2020 roku stypendium szkolne otrzymało 123 uczniów.

Poniższa tabela prezentuje liczbę osób i rodzin korzystających z pomocy MOPS w latach 2018-2020.

Tabela. 2. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY MOPS W LUBLIŃCU W LATACH 2018 – 2020

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	550	1058
2019	502	892
2020	480	802

Źródło: sprawozdania MRPiPS-03-R

Z analizy powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest wyraźny spadek liczby osób korzystających ze wsparcia ze środków społecznych, jednocześnie należy nadmienić, że wzrasta liczba rodzin, które są objęte pomocą Ośrodka z innych względów aniżeli pomoc finansowa. Pracownicy Ośrodka coraz częściej pracują z rodzinami, których sytuacja finansowa jest dobra, natomiast w rodzinie występują inne problemy – takie jak różnego uzależnienia czy niewydolność opiekuńczo – wychowawcza.

Z analizy danych wynika, że w 2020 roku wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej przeważają rodziny z 2 dzieci oraz z 1 dzieckiem. Rodziny wielodzietne z 3 dzieci stanowią 16,5% ogółu rodzin korzystających z w/w pomocy. W 2020 roku 52 rodziny niepełne korzystały z pomocy społecznej. Dane powyższe od kilku lat utrzymują się na podobnym poziomie.

Poniżej przedstawione zostały powody przyznania pomocy społecznej rodzinom korzystającym ze środków społecznych w 2020 roku.

Tabela. 3. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2020 ROKU

	PRZESŁANKA (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	**Długotrwała lub ciężka choroba**	292	411
2	**Ubóstwo**	239	361
3	**Niepełnosprawność**	216	334
4	**Bezrobocie**	152	318
5	**Alkoholizm**	52	58
6	**Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego**	50	173
7	**Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności**	44	190
8	**Bezdomność**	14	14
9	**Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego**	7	11
10	**Narkomania**	7	10
11	**Klęska żywiołowa lub ekologiczna**	3	4
12	**Sytuacja kryzysowa**	2	2
13	**Przemoc w rodzinie**	2	8
14	**Zdarzenie losowe**	1	2
15	**Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą**	0	0
16	**Sieroctwo**	0	0
17	**Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi**	0	0

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-03-R za I-XII 2020 r.

Z analizy danych wynika, że w odróżnieniu do lat ubiegłych, najwięcej beneficjentów świadczeń ze środków społecznych stanowiły osoby długotrwale lub ciężko chore, natomiast dopiero na drugim miejscu pojawiło się ubóstwo, definiowane, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Ubóstwo jest często drugą bądź kolejną przesłanką kwalifikującą do przyznania świadczenia. Wysoki odsetek osób korzystających ze środków społecznych stanowiły osoby legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. Z roku na rok zwiększa się liczba osób długotrwale lub ciężko chorych, które wymagają wsparcia Ośrodka. Ponadto należy zwrócić uwagę, że 50 rodzin korzystających z pomocy społecznej otrzymało świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, a 44 rodziny z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Ważnym wsparciem dla rodzin z problemami jest poradnictwo specjalistyczne świadczone bezpłatnie dla mieszkańców w Punkcie Konsultacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu. W 2020 roku z w/w wsparcia skorzystało 151 osób, w tym 74 osoby uzależnione od alkoholu, 5 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, 12 osób dorosłych – członkowie rodziny alkoholowej, 24 osoby, które były dotknięte przemocą domową, 2 osoby uzależnione od narkotyków oraz 3 osoby dorosłe – członkowie rodziny osoby uzależnionej od narkotyków.

2.4 Problem bezrobocia

Liczba osób bezrobotnych z Gminy Lubliniec zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lublińcu na koniec grudnia 2020 r. wynosiła 482 osoby, natomiast w powiecie 1678. W porównaniu do 2019 roku nastąpił wzrost osób bezrobotnych o 57 osób w Gminie Lubliniec (425 osoby), a o 223 osoby w powiecie (1455 osoby). Stopa bezrobocia dla powiatu lublinieckiego wyszacowana przez GUS na koniec grudnia 2020 roku wynosiła 5,9%, dla województwa śląskiego wynosiła 4,9%, natomiast w kraju wynosiła 6,2%. W porównaniu do roku 2019 stopa bezrobocia uległa zwiększeniu. Zarówno w skali kraju, jaki i na terenie powiatu lublinieckiego nastąpił wzrost o 1%.

Od kilku lat zauważalny jest spadek liczby osób bezrobotnych, które korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu. Jednak z powodu pandemii koronawirusa tendencja ta może ulec niekorzystnej zmianie, o czym świadczyć może wzrost osób bezrobotnych o 57 osób w stosunku do 2019 roku. Liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat prezentuje poniższa tabela.

Tabela. 4. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE LUBLINIEC W LATACH 2018-2020

ROK	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH	
	OGÓŁEM	KOBIET
2018	499	282 (56,51% ogółu)
2019	425	236 (55,53% ogółu)
2020	482	276 (57,26% ogółu)

Źródło: https://lubliniec.praca.gov.pl

2.5 Edukacja, czas wolny (kultura, rozrywka, sport)

- **Edukacja**

W mieście Lubliniec działają zarówno placówki publiczne, jak i niepubliczne. W Lublińcu w roku 2020 działał tylko jeden żłobek publiczny, natomiast aż trzy żłobki prywatne. Pomimo rozwoju prywatnych form opieki nad dziećmi do lat trzech, nadal jest zapotrzebowanie na zwiększenie liczby miejsc dla w/w dzieci w placówce publicznej. Do miejskich przedszkoli, których na terenie miasta jest 7 w 2020 roku uczęszczało 747 dzieci, natomiast do 8 niepublicznych przedszkoli uczęszczało 329 dzieci. Na terenie miasta znajdują się cztery publiczne szkoły podstawowe, do których w 2020 roku uczęszczało 1744 uczniów, natomiast do jednej prywatnej 259 dzieci. Szkoły średnie na terenie Lublińca oprócz lublinieckich dzieci mają w swoich strukturach uczniów z całego powiatu. Lubliniec ma dobre zaplecze edukacyjne. Zarówno dzieci zdrowe, jak i niepełnosprawne mają swobodny dostęp do nauki i rozwoju. Na terenie miasta znajduje się Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, który oferuje kształcenie i opiekę dla dzieci i młodzieży niesłyszących i słabosłyszących oraz niepełnosprawnych intelektualnie, z autyzmem, z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Rodzice mogą wybrać, jaki typ placówki im odpowiada i zapisać dziecko do bezpłatnej publicznej lub płatnej prywatnej. Wszystkie lublinieckie szkoły i przedszkola mają w swoim zakresie pomoc w rozwijaniu umiejętności uczniów, a także wsparcie dla dzieci z trudnościami w nauce. Każda z placówek szkolnych zapewnia zajęcia z pedagogiem i psychologiem, które pomagają w rozwiązywaniu zarówno trudności w nauce, zachowaniu, czy problemach osobistych uczniów. Przedszkola i szkoły dbają o to, aby kultywować święta, ważne wydarzenia i uroczystości takie jak np. wspólne kolędowanie, święto niepodległości czy dzień babci i dziadka. Prężnie działają świetlice szkolne, gdzie oprócz opieki nauczyciele prowadzą różnorodne zajęcia edukacyjne, sportowe, artystyczne. Pomagają także słabszym uczniom w nauce i odrobieniu zadań domowych. Placówki lublinieckie współpracują z kuratorami oraz ośrodkiem pomocy społecznej, zgłaszając niepokojące sygnały, które zaobserwowały u poszczególnych dzieci. Dużym wsparciem objęte są również dzieci posiadające orzeczenie Poradni Psychologiczno Pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego.

Dla nich organizowane są min. zajęcia rewalidacyjne czy zajęcia pomocy psychologiczno pedagogicznej.

- **Publiczna Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Lublińcu**

Ważną dla lokalnej społeczności placówką oświatową jest Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPPP). Celem statutowym PPPP jest udzielanie dzieciom od momentu urodzenia i młodzieży profesjonalnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Poradnia pomaga uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Wspomaga kadrę pedagogiczną przedszkoli, szkół w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

W latach 2019-2020 Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu zrealizowała następujące działania na rzecz dzieci i młodzieży z terenu gminy Lubliniec:

- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka (18 dzieci),
- zajęcia dla dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu (27 dzieci),
- zajęcia dla dzieci z dyskalkulią (14 dzieci),
- terapia psychologiczna dzieci i młodzieży (31 dzieci),
- psychoterapia dzieci i młodzieży (20 dzieci),
- rehabilitacja dzieci i młodzieży (45 dzieci),
- realizacja zajęć w ramach rządowego programu „Za Życiem” (36 dzieci).

Natomiast na rzecz wsparcia rodziców prowadzone były warsztaty grupowe pt. „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”. Zajęcia miały charakter edukacyjny, a ich celem było pogłębienie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych. W latach 2019-2020 w w/w warsztatach uczestniczyło 10 osób. Dyrektor PPPP, jako dyplomowany terapeuta rodzinny prowadziła również terapię rodzinną z 6 rodzinami (12 osób dorosłych) skierowanymi na terapię przez sąd z powodu spraw okołorozwodowych.

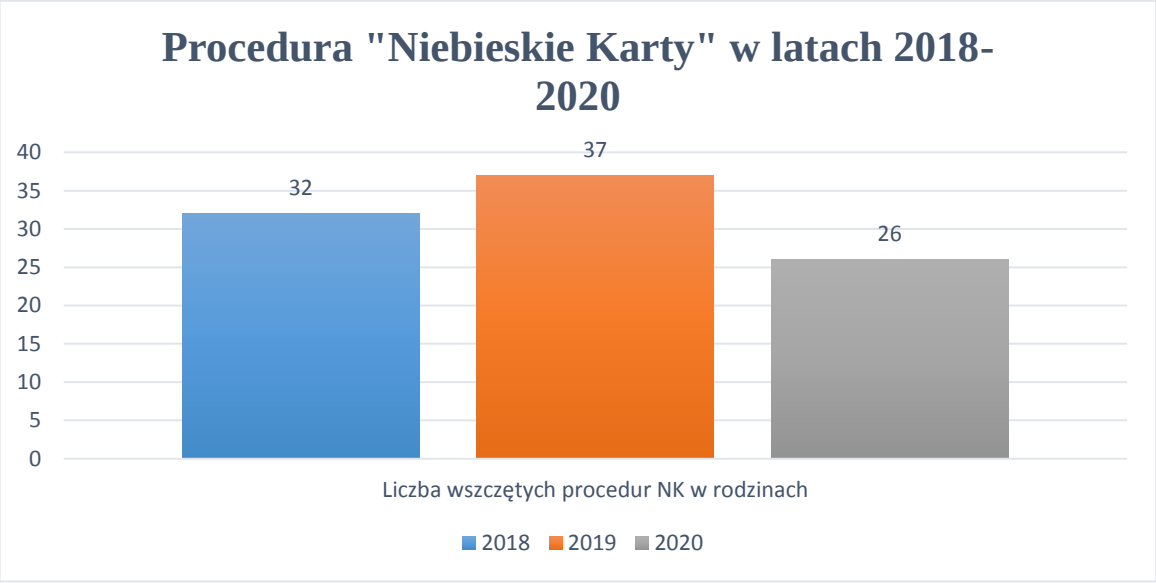
- **Czas wolny (kultura, rozrywka, sport)**

Dla prawidłowego rozwoju człowieka, nie tylko tego najmłodszego niezbędna jest rozrywka, samodoskonalenie, rozwój zainteresowań. Nierzadko przynależność do grupy osób dzielących wspólne pasje, zainteresowania nie tylko rozwija potrzebę przynależności, ale także może oddziaływać terapeutycznie. W obszarze kultury i rozrywki w mieście Lubliniec prężnie działa dla lokalnej społeczności Miejski Dom Kultury. W MDK działa nie tylko kino „Karolinka” lecz prowadzonych jest wiele różnorodnych warsztatów, zajęć dla dorosłych oraz dzieci, jak np. „Teatr po pracy”, orkiestra dęta, Gospelsi, studio piosenki, zajęcia plastyczne, malarstwo emocjonalne, młodzieżowa i dziecięca scena teatralna, formacje taneczne, break dance, street dance, rytmika, ceramika, „Akademia kreatywności”, „Klub zdrowego stylu życia” i wiele innych. Ponadto w Lublińcu działa Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna „LUBITEKA” - miejsce interesujące nie

tylko dla miłośników książek, ale także dla osób ciekawych świata, dzięki organizowanym wystawom, spotkaniom autorskim, szkoleniom i wielu innym tematycznym akcjom, jak np. „Dzień bezpiecznego Internetu: Działajmy razem" – dla dzieci w wieku 7-12 lat. Na terenie miasta znajdują się również obiekty sportowe, jak: basen miejski, orliki, lodowisko, „siłownie pod chmurka", rozrywkowy park sportowy „Lubisfera".

2.6 Przemoc w rodzinie

Jak wynika z informacji przekazanych przez przewodniczącą Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublińcu, w związku z występowaniem przemocy w roku 2020 wszczęto procedurę „Niebieskie Karty" w 26 rodzinach. Jest to o 11 Kart mniej w porównaniu do roku poprzedniego 2019, gdzie procedurę wszczęto w 37 rodzinach, natomiast o 6 mniej, jeśli weźmiemy pod uwagę rok 2018, gdzie wszczęto 32 procedury „Niebieskie Karty". Natomiast liczba dzieci, które były ofiarami przemocy domowej ze strony najbliższych w przeciągu ostatnich lat była niewielka. W roku 2018 było to 1 dziecko, w roku 2019 - 2 dzieci, a w roku 2020 - 1 dziecko. Najczęściej ofiarami przemocy domowej były kobiety ze strony swoich mężów lub partnerów.

Przypuszczać należy, że spadek liczby założonych „Niebieskich Kart" w 2020 roku spowodowany był pandemią koronawirusa COVID-19 i wprowadzonymi obostrzeniami sanitarnymi.

W 2020 roku najwięcej procedur „Niebieskie Karty" zostało wszczętych na wniosek policji, pracownicy pomocy społecznej zainicjowali 3 procedury, przedstawiciele służba zdrowia 2 procedury, przedstawiciele oświaty – 1 procedura. Poniższa tabela prezentuje dane wnioskowanych procedur „Niebieskie Karty" przez poszczególne instytucje w latach 2018-2020.

Tabela. 5. INICJOWANIE NOWYCH PROCEDUR „NIEBIESKIE KARTY" PRZEZ POSZCZEGÓLNE SŁUŻBY W LUBLIŃCU

ROK	MOPS	Policja	Służba zdrowia	Oświata	Ogółem

2018	3	23	0	6	32
2019	6	27	1	3	37
2020	3	20	2	1	26

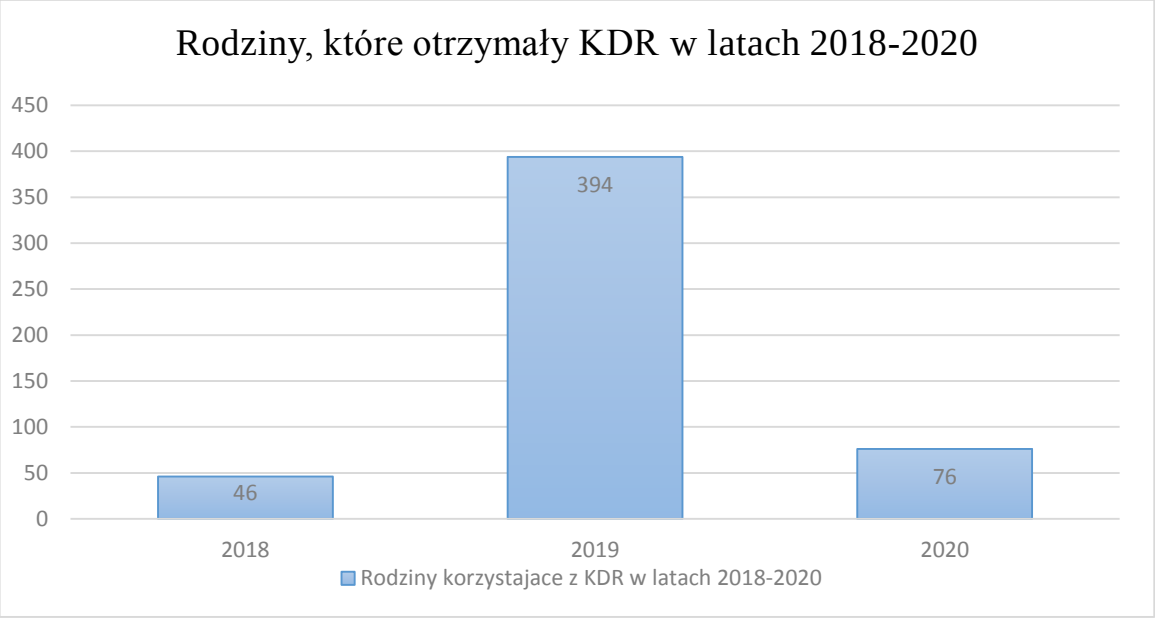
Źródło: dane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublińcu

2.7 Świadczenia wspierające funkcjonowanie rodzin

- **Program Rodzina 500 +** jest finansowym wsparciem polskich rodzin. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do poprawy sytuacji materialnej rodzin. W Lublińcu z takiej formy pomocy skorzystały rodziny z dziećmi do 18 roku życia. Liczba rodzin objęta świadczeniem wychowawczym 500 + od 2019 roku utrzymuje się na podobnym poziomie.

- **Program „Dobry Start" 300+** to pomoc finansowa z przeznaczeniem na zakup artykułów szkolnych dla dzieci. Program ten rozpoczął się w 2018 roku i z takiej formy pomocy korzystają rodziny z dziećmi do 18 roku życia. W 2020 roku z tego rodzaju świadczenia skorzystało 1891 rodzin, z tego 2669 dzieci. Od początku istnienia programu liczba rodzin i dzieci korzystających z programu utrzymuje się na podobnym poziomie.

- **Karta Dużej Rodziny** - to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin z 3 i więcej dzieci, zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość korzystania z tańszej oferty podmiotów m.in. branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Od początku funkcjonowania Karty Dużej Rodziny w Gminie Lubliniec skorzystało z niej 813 rodzin, w tym 1456 rodziców . Od 2019 roku byli to również rodzice, którzy kiedykolwiek mieli, co najmniej troje dzieci. Z niniejszej formy ulg na podstawie Karty Dużej Rodziny skorzystało lub nadal korzysta 1329 dzieci.

Wzrost liczby wydanych kart w roku 2019 był spowodowany faktem, że w tym roku po raz pierwszy o wydanie KDR mogły się starać rodziny, w których rodzice mieli na utrzymaniu, co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku (zgodnie ze zmianą, która weszła z dniem 1 stycznia 2019).

- **Świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny** - to kolejne wsparcie finansowe dla rodzin z osobą niepełnosprawną. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, m. in. matce lub ojcu, albo opiekunowi faktycznemu osoby niepełnosprawnej, jeżeli osoba ta nie podejmie lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności.

  Na terenie Lublińca w roku 2020 zamieszkiwało 152 dzieci, które legitymowały się orzeczeniem o niepełnosprawności i pobierały zasiłek pielęgnacyjny. Część z tych rodzin kwalifikowało się do skorzystania z pomocy finansowej w formie świadczenia pielęgnacyjnego. W Lublińcu z takiej formy skorzystało w 2020 roku 74 rodziny.

  W 2019 roku wypłacono 3 jednorazowe świadczenia rodzinne „Za życiem". Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. W stosunku do poprzedniego, 2018 roku liczba tych świadczeń zmalała o połowę. Natomiast w roku 2020 wypłacono 2 świadczenia „Za życiem."

- **Zasiłki rodzinne** - w 2020 roku wypłacono 26242 świadczeń rodzinnych (zasiłków). W stosunku do 2019 roku liczba wypłaconych zasiłków zmniejszyła się o 2590. W 2018 roku wypłacono 29678, jest to o 3436 świadczeń mniej w porównaniu do roku 2020.

Zmniejszenie liczby wypłacanych zasiłków rodzinnych związane jest z brakiem waloryzacji kryterium dochodowego oraz wysokości świadczeń rodzinnych, przy jednoczesnym wzroście płacy minimalnej, co wiąże się z tym, iż coraz mniej rodzin kwalifikuje się do otrzymywania zasiłku rodzinnego (kryterium dochodowe wynosi 674 zł na osobę w rodzinie lub 764 zł, jeśli w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne).

Po przeanalizowaniu świadczeń wspierających funkcjonowanie rodzin można stwierdzić, że polskie rodziny z dziećmi mają realne wsparcie finansowe ze strony państwa. W/w wsparcie przekłada się na wzmocnienie ich kondycji finansowej pozwalając nie tylko na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, ale również tych wyższego rzędu jak np. rozwój zainteresowań, hobby etc. Otrzymywane świadczenia zwiększają budżet domowy rodzin, co przekłada się na mniejszą ilość rodzin korzystających ze świadczeń społecznych Działu Pomocy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Lublińcu.

2.8 Pandemia koronawirusa COVID-19

Analizując dane za 2020 rok i porównując je do lat ubiegłych zauważalna jest rozbieżność w danych liczbowych, na co w wielu przypadkach niewątpliwie wpływ miała pandemia koronawirusa wywołująca chorobę zakaźną COVID-19 i związane z nią obostrzenia sanitarne, jak np. ograniczona działalność sądów, instytucji, wzrost poziomu bezrobocia. Wiele prowadzonych do tej pory działań, projektów nie odbyło się w ogóle z powodu pandemii lub zmieniono ich formę. Skutki pandemii i jej ewentualne negatywne zjawiska wpływające na funkcjonowanie rodzin pokażą najbliższe lata. Przypuszczać można, że nadal będzie wzrastać liczba osób bezrobotnych, co wpłynąć może na wzrost rodzin korzystających ze środków społecznych. Poza tym obostrzenia sanitarne, izolacja społeczna, zdalne nauczanie dzieci (brak kontaktu z rówieśnikami), ograniczony dostęp do specjalistów itp. mogą pogłębić obecne problemy, z którymi borykają się rodziny z terenu Gminy Lubliniec, ale również wywołać nowe kryzysy i trudności zarówno w obszarze zdrowia psychofizycznego jak i relacji społecznych. Zatem zmianie może ulec forma i zakres świadczonej pomocy na rzecz wsparcia rodzin i dzieci.

III. REALIZACJA ZADAŃ GMINY LUBLNIEC W OPARCIU O USTAWĘ O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

3.1 Wykonywanie władzy rodzicielskiej i piecza zastępcza.

W sytuacjach zagrożenia dobra dziecka sąd opiekuńczy może wydać odpowiednie zarządzenia względem rodziców, jak np. zobowiązać rodziców do pracy z asystentem rodziny, skierować rodzinę na terapię rodzinną, poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego, zarządzić umieszczenie małoletniego w pieczy zastępczej i wiele innych (art. 109 ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Z otrzymanych danych z Sądu Rejonowego w Lublińcu wynika, że w Gminie Lubliniec wzrasta liczba nadzorów kuratorskich nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej. W 2020 roku SR zarządził w 25 sprawach nadzór kuratora nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej, w 2019 roku w 18 sprawach, natomiast w 2018 roku w 9 sprawach. Sąd Rejonowy nie posiada statystyk uszczegóławiających rodzaje zagrożenia dobra dziecka.

W 2020 roku 44 dzieci przebywało w pieczy zastępczej, w tym 36 dzieci w rodzinach zastępczych a 8 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Na terenie miasta Lublińca funkcjonowało 25 rodzin zastępczych. Szczegółowe dane dotyczące pieczy zastępczej z terenu Gminy Lubliniec w okresie od 2018 do 2020 roku prezentuje poniższa tabela.

TABELA. 6. LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH I DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2018-2020 Z TERENU GMINY LUBLINIEC

	2018	**2019**	**2020**
Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Lubliniec	**27**	**29**	**25**
Liczba dzieci z miasta Lublińca przebywających w pieczy zastępczej z podziałem:	**46**	**49**	**44**
- dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	39	37	36
- dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	7	12	8

Źródło: PCPR Lubliniec pismo z dnia 14.01.2021 r. znak: PZ.431.2.2021.KK

W myśl art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina, właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka w wysokości:

1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do okresów pobytu dziecka w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej wlicza się również okres przebywania tego

dziecka, po osiągnięciu pełnoletności, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, na zasadach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy. Oznacza to, iż gmina współfinansuje pobyt w pieczy również osób dorosłych, dopóki pobierają naukę, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Poniższa tabela prezentuje koszty ponoszone przez Gminę Lubliniec z tytułu współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2018-2020.

TABELA. 7. LICZBA DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ, WOBEC KTÓRYCH GMINA LUBLINIEC ZOSTAŁA ZOBLIGOWANA DO WSPÓŁFINANSOWANIA POBYTU DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ KWOTA PONIESIONYCH Z TEGO TYTUŁU WYDATKÓW

	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej		**Wydatki poniesione przez gminę na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej**	
	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	**Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych**	**Pobyt w rodzinach zastępczych**	**Pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych**
2018	22	6	58 131,34	140 695,59
2019	19	8	116 211,89 zł	84 434,15 zł
2020	22	4	103 544,74 zł	30 736,16 zł

Źródło: Opracowanie własne MOPS Lubliniec

Powyższe dane dotyczą dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej od 2012 roku. Przed rokiem 2012 Gmina Lubliniec nie współfinansowała kosztów pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Zmiany te wprowadziła ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku.

3.2 Asystent rodziny

Ustawowym zadaniem gminy jest wprowadzenie do rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych asystenta rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę stabilności życiowej, która jest niezbędna do prawidłowego rozwoju dziecka. Wspieranie rodziny usługą asystenta rodziny odbywa się za jej zgodą oraz przy jej czynnym udziale. Asystent rodziny pracuje bezpośrednio w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. Asystent rodziny ściśle współpracuje z pracownikiem socjalnym. Jego praca nie polega jednak na powielaniu działań, lecz dokonaniu pogłębionej diagnozy i udzieleniu wsparcia na różnych płaszczyznach, dzięki, któremu klient może zwiększyć swoją aktywność społeczną i zawodową. Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w uzyskaniu zatrudnienia, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny;
- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, w tym poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe;
- sporządzanie planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z zespołem interdyscyplinarnym, określającego cel, spodziewane efekty, zakres działań oraz role wszystkich osób, których dotyczy plan pracy z rodziną, w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka, placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym, w których umieszczono dziecko z rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i sądem.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia jego przygotowania i doświadczenia zawodowego oraz stopnia trudności wykonywanych zadań. Łącznie liczba ta nie może jednak przekroczyć 15 rodzin. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lublińcu zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny.

W 2020 roku wsparciem asystenta rodziny objęte były 34 rodziny w tym 4 rodziny zostały zobowiązane postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublińcu do współpracy z asystentem. W pozostałych 30 rodzinach asystent rodziny rozpoczął pracę na wniosek pracownika socjalnego Ośrodka za zgodą rodziny. W 2020 roku z 12 rodzinami asystenci zakończyli pracę. W przypadku 8 rodzin w efekcie współpracy z asystentem rodziny nastąpiła poprawa sytuacji. Zostały zrealizowane wszystkie zadania zawarte w planie pracy z rodziną, co pozwoliło rodzinom na prawidłowe, już samodzielne funkcjonowanie. Jedna rodzina przeprowadziła się do innej miejscowości, natomiast w przypadku 3 rodzin pracę zakończono z powodu braku współpracy z asystentem. Jedno dziecko

z rodzin objętych asystentem rodziny trafiło do placówki opiekuńczo – wychowawczej, natomiast dwoje dzieci do rodziny zastępczej. W w/w przypadkach asystenci współpracują w dalszym ciągu

z rodzinami biologicznymi. Poniższy wykres prezentuje ilość rodzin objętych usługą asystenta rodziny w latach 2018-2020.

Jak wynika z powyższego wykresu na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2019 roku zanotowano największą liczbę rodzin objętych tym rodzajem pomocy, tj. 39 rodzin. Asystenci rodziny z tutejszego Ośrodka wskazują, że najczęstszym powodem objęcia rodziny w/w wsparciem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, na którą wpływa m. in. uzależnienie od alkoholu rodzica/rodziców, przemoc, upośledzenie umysłowe rodzica, szeroko rozumiana nieporadność życiowa. Jak pokazują powyższe dane praca asystenta rodziny przynosi zamierzone, pozytywne rezultaty w postaci poprawy sytuacji rodziny, a w efekcie końcowym zakończenie usługi asystenta rodziny.

IV. ANALIZA SWOT

W planowaniu działania w obszarze wspierania rodziny pomocne będzie uświadomienie sobie istnienia zagrożeń oraz zasobów wpływających na efektywny i spójny system wspierania rodziny. Świadomość zagrożeń pozwoli na ograniczenie ryzyka niepowodzenia zaplanowanego działania lub przeciwdziałanie ryzyku.

Analiza SWOT to jedna z popularnych i podstawowych technik analitycznych. Służy do porządkowania informacji o organizacji. Analiza ta jest stosowana, jako uniwersalne narzędzie

w etapach analizy strategicznej. Polega na uporządkowaniu posiadanych informacji o projektach czy organizacjach i jej rzeczywistości na cztery grupy:

S (strengths) – mocne strony, atuty, zalety,

W (weaknesses) – słabe strony, słabości, wady,

O (opportunities) – szanse, na korzystne zmiany,

T (threats) – zagrożenia, niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobra współpraca międzyinstytucjonalna; - profesjonalna kadra działająca na rzecz wsparcia rodziny; - zaplecze materialne MOPS; - przychylność władz lokalnych oraz polityka prorodzinna gminy; - realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z Gminnej Strategii Rozwiazywania Problemów Społecznych Miasta Lublińca na lata 2021-2026; - umiejętność pozyskiwania środków finansowych na działania projektowe i ich realizację; – współpraca ze stowarzyszeniem „Złote lata”, jako partnerem projektowym; - nieodpłatna pomoc z zakresu prawa, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy oraz psychologiczna w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego; - rozwinięta i dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży oferta Miejskiego Domu Kultury oraz Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej; - rozwój działań w obszarze wsparcia i pomocy rodzinie poprzez usługę asystenta rodziny; - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - wsparcie materialne rodzin, w tym świadczenia rodzinne, wychowawcze 500+, „Dobry start”; - wsparcie budżetu rodzin wielodzietnych poprzez posiadanie Karty Dużej Rodziny; - wsparcie niematerialne rodzin, w tym poprzez organizowanie letniego wypoczynku dla dzieci, paczki żywnościowe; - łatwy dostęp i wysoki poziom funkcjonowania placówek przedszkolnych i szkolnych; - łatwy dostęp do placówek podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Miasta;	- ograniczona dostępność specjalistów np. psychiatrów dziecięcych, terapeutów rodzinnych; - niewystarczająca liczba miejsc w żłobku miejskim; - wysokie koszty ponoszone przez gminę z tytułu dofinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej;

SZANSE	**ZAGROŻENIA**
- sprzyjająca polityka prorodzinna państwa; - rozbudowa infrastruktury gminnej na rzecz wsparcia rodziny; - możliwości pozyskiwania środków na realizację projektów (np. środki z UM, MRiPS, środki unijne); - spadek udziału rodzin i osób korzystających z pomocy MOPS; - rozwój prywatnych placówek opieki nad dzieckiem do lat trzech (niepubliczne żłobki, kluby dziecięce); - podnoszenie kompetencji osób pracujących na rzecz wsparcia rodziny; - powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej poprzez wzmocnienie roli opiekuńczo-wychowawczych rodzin i ich skuteczną pracę z asystentem rodziny; - spadek popełnianych przestępstw przez nieletnich;	- pandemia koronawirusa COVID-19 mająca wpływ m.in. na: • wzrost poziomu bezrobocia, • obniżenie kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego; - stereotypowe postrzeganie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; - niechęć do współpracy ze strony rodzin; - niezaradność życiowa, nieumiejętne gospodarowanie środkami finansowymi i uzależnienia rodzin od pomocy społecznej; - zanik więzi rodzinnych; - wzrost patologicznych zachowań u dzieci i młodzieży; - rosnąca liczba zadań do realizacji przez samorządy przy braku lub niewielkim poziomie dofinansowania tych zadań; - wzrost liczby nadzorów kuratorskich nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej;

V. CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY DLA MIASTA LUBLIŃCA NA LATA 2021-2023

Analiza diagnozy środowiska lokalnego i problemów społecznych w obszarze wspierania rodziny pozwoliła na zdefiniowanie celu głównego, który osiągany będzie poprzez kontynuację dotychczasowych działań i inicjowanie nowych ukierunkowanych na realizację w/w polityki. Poniżej opisane zadania odpowiadają na realne problemy towarzyszące lokalnej społeczności, koncentrują się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie.

Cel główny: efektywny i spójny system wspierania rodziny.

Lp.	Zadania do realizacji	Realizator	Wskaźniki
1.	**Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.**	MOPS	1. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny. 2. Liczba asystentów rodziny.
2.	**Organizowanie i finansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.**	MOPS	Liczba osób korzystających z wypoczynku.
3.	**Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin będących w kryzysie.**	MOPS, PK, PPPP	1. Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi korzystających ze wsparcia asystenta rodziny, pracownika socjalnego; 2. Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi

			korzystających z poradnictwa specjalistycznego.
4.	**Kontynuowanie i rozszerzenie działalności Punktu Konsultacyjnego.**	PK	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego.
5.	**Prowadzenie działań na rzecz integracji rodzin oraz aktywnego spędzania czasu wolnego.**	MOPS, MPBP, MDK, NGO	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin, jak: imprezy plenerowe, festyny, warsztaty, spotkania integracyjne rodzin oraz aktywnego spędzania czasu.
6.	**Organizowanie cyklicznych wydarzeń w ramach projektu streetworkingowego.**	UM	Liczba zorganizowanych wydarzeń.
7.	**Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wychowawczych w szkołach i instytucjach kultury.**	MDK, MPBP, Placówki oświatowe	Liczba zorganizowanych działań w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży.
8.	**Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.**	MOPS, PPPP, SR, Placówki oświatowe	Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach/warsztatach/ superwizjach i innych działaniach podnoszących kwalifikacje i kompetencje zawodowe.
9.	**Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin - zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.**	MOPS, UM	1. Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną, w tym: - Liczba rodzin z dziećmi objętych dożywianiem w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu"; - Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą w formie stypendium i zasiłku szkolnego; - Liczba rodzin korzystających z pomocy rzeczowej – pomoc żywnościowa w ramach POPŻ; - Liczba wydanych „Kart Dużej Rodziny"; - Liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego MOPS – zasiłki stałe, okresowe, celowe; - Liczba rodzin korzystających z jednorazowej pomocy z tytułu urodzenia dziecka; - Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia rodzinne wraz z dodatkami; - Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie wychowawcze 500+; - Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w ramach programu „Dobry start"; - Liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego; - Liczba rodzin pobierających dodatki mieszkaniowe i zryczałtowany dodatek energetyczny;
10.	**Rozwijanie działalności placówek opieki nad dziećmi do lat 3.**	UM	1. Liczba miejsc dostępnych w samorządowym żłobku; 2. Liczba dzieci oczekujących na przyznane miejsce w żłobku.
11.	**Kontynuowanie i pogłębianie działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe na rzecz wspierania rodziny.**	NGO	Liczba działań/projektów podjętych przez organizacje pozarządowe na rzecz wspierania rodziny.

12.	**Realizacja działalności projektowej na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi.**	MOPS UM	1. Liczba realizowanych projektów na rzecz wsparcia rodzin i dzieci. 2. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem w ramach projektów.
13.	**Współfinansowanie przez gminę pobytu dzieci w pieczy zastępczej.**	MOPS	Wydatki poniesione przez gminę na częściowe pokrycie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
14.	**Prowadzenie pracy z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.**	MOPS	1. Liczba rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej; 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; 3. Liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej; 4. Liczba rodzin biologicznych pozostających we współpracy z asystentem rodziny i/lub pracownikiem socjalnym.
15.	**Wsparcie społeczne dla kobiet w ciąży i rodzin w ramach ustawy „Za życiem".**	MOPS	Liczba rodzin i kobiet w ciąży objętych wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem".
16.	**Rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rozwiązywania problemów w rodzinie, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.**	MOPS PCPR, Placówki oświatowe, SR, KPP, PPPP	1. Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 2. Liczba założonych „Niebieskich Kart". 3. Liczba prowadzonych grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty".
17.	**Pomoc rodzinom w szczególnej sytuacji związanej z pandemią COVID-19.**	MOPS, UM, PPPP, Placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	1. Liczba rodzin/dzieci objętych pomocą/wsparciem na skutek pandemii COVID-19. 2. Rodzaje udzielonej pomocy/wsparcia na rzecz rodzin znajdujących się w szczególnej sytuacji związanej z pandemią COVID-19.

VI. REALIZACJA PROGRAMU

6.1 Odbiorcy Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Odbiorcami Programu są:

- rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Lubliniec, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, czy prowadzeniu gospodarstwa domowego;

- rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Lubliniec dotknięte zjawiskiem przemocy, problemem uzależnienia od alkoholu, narkotyków czy innych używek, zagrożone ubóstwem, wykluczeniem społecznym, chorobą, bezrobociem,

- dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej,

- rodziny, którym władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dziecka/dzieci w pieczy zastępczej,

- rodziny wychowujące dziecko/dzieci z niepełnosprawnością oraz oczekujące na dziecko/dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą,

- przedstawiciele instytucji, służb, organizacji pracujących na rzecz wsparcia rodzin i dzieci.

6.2 Przewidywane efekty realizacji Programu

- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodziny,
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa rodziny, więzi rodzinnych,
- zwiększenie dostępności rodzin do poradnictwa specjalistycznego,
- wykorzystanie istniejących zasobów instytucji działających na rzecz wsparcia rodzin i dzieci,
- ograniczanie powstawania sytuacji kryzysowej w rodzinach wymagających interwencji,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- poprawa funkcjonowania rodziny w celu stworzenia odpowiednich warunków umożliwiających powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- wzrost świadomości rodzin i mieszkańców na temat skutków, jakie powodują różnego rodzaju uzależnienia,
- wzrost jakości świadczonych usług na rzecz wsparcia rodzin i dzieci, m.in. poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry pracującej w tym obszarze.

6.3 Źródła finansowania

Źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 będą: budżet państwa, budżet gminy oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

6.4 Monitoring i ewaluacja

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu, jako koordynator Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 odpowiadał będzie za sporządzanie corocznych sprawozdań i monitorowanie stopnia realizacji Programu.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, osiągnięcie zakładanych rezultatów. Na potrzeby ewaluacji przyjęto wskaźniki w Programie. Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych uwzględnić należy uwagi i opinie wszystkich realizatorów Programu. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Spis tabel:

Tabela nr 1 - Liczba zawartych małżeństw oraz liczba rozwodów i separacji w gminie Lubliniec w okresie 2018-2020 (str. 7).

Tabela nr 2 - Liczba rodzin korzystających z pomocy w MOPS w Lublińcu w latach 2018 – 2020 (str. 8).

Tabela nr 3 - Powody przyznania pomocy społecznej w 2020 roku (str. 9).

Tabela nr 4 - Liczba osób bezrobotnych w gminie Lubliniec w latach 2018-2020 (str. 11).

Tabela nr 5 - Inicjowanie nowych procedur „Niebieskie Karty" przez poszczególne służby w Lublińcu (str. 13).

Tabela nr 6 - Liczba rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 z terenu gminy Lubliniec (str. 17).

Tabela nr 7 - Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, wobec których gmina Lubliniec została zobligowana do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz kwota poniesionych z tego tytułu wydatków (str. 18).

Spis wykresów:

1. Procedura „Niebieskie Karty" w latach 2018-2020 (str. 13).
2. Rodziny, które otrzymały KDR w latach 2018-2020 (str. 14).
3. Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych w latach 2018-2020 (str. 15).
4. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2020 (str. 20).